

บทที่ 2

ประวัติและความเป็นมาของการลูกเสือไทย

การปลูกชาติ

เราที่เกิดมาแล้วชาติหนึ่ง	ควรคำนึงถึงชาติค้ำถุนา
ไม่ควรทิ้งให้เสียที่ที่เกิดมา	ในหมู่ประชาชาติชาวไทย
แม้ใครตั้งสัดรักตัว	ละม้วนอนนิ่งอยู่เฉย
ควรจะร้อนนกร้อนใจ	เพื่อให้พรั่งพร้อมทั่วตน
ชาติใดไรรักล้มครล่มาน	จะทำกาการสิ่งใดก็ไร้ผล
แม้ชาติย่อยยับยับจน	บุคคลจะลือชื่อย่อยยับอย่างไร

(พระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 ชื่อ "บทรักชาติบ้านเมือง")

พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดี ศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระนามเดิมว่า ส้มเตีจเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ กรมขุนเทพทวาราวดี เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เมื่อพระชนมายุได้ 14 พรรษา ได้เสด็จไปศึกษาที่ประเทศอังกฤษ รวมเป็นเวลานานถึง 9 ปี¹ โดยเสด็จเข้าศึกษาวิชาประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ ที่วิทยาลัยไครส์เฮย์ แห่งมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด แล้วเสด็จเข้าศึกษา ณ โรงเรียนนายร้อยทหารบกแชนด์เฮลล์ สำเร็จแล้วยังไปประจำกรมทหารราบเบาตระรม แห่งกองทัพบกอังกฤษอีกระยะหนึ่ง จึงเสด็จนิวัติพระนครผ่านสหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่น เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2445 ในเวลานั้นมีพระชนมายุได้ 22 พรรษา²

¹ คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. วิวัฒนาการของข้าราชการพลเรือน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2525), หน้า 14.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 15

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงรับสถาปนาเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร เมื่อ พ.ศ. 2437 ขณะที่ยังเสด็จประทับศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ ครั้นเสด็จกลับประเทศไทยแล้วพระองค์ทรงรับราชการสนองพระเดชพระคุณ สมเด็จพระบรมชนกนาถอย่างใกล้ชิดถึง 18 ปี ดำรงพระยศเป็นนายพลเอกราชองครักษ์ จเรหัตถ์ และผู้บังคับการกรมทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ ทั้งทรงเป็นประธานคณะผู้รักษาพระนคร เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสทวีปยุโรปครั้งที่สอง เมื่อสมเด็จพระบรมชนกนาถเสด็จสวรรคตแล้วจึงสืบราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์ รัชกาลที่ 6 ในมหาจักรีบรมราชวงศ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์นี้ทรงเน้นในเรื่องปลูกใจให้คนไทยตื่นตัวรักชาติ นิยมความเป็นไทย ดำรงสัญลัษณ์แบบไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทรงอุปถัมภ์ศิลปิน ในด้านนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์เป็นอย่างยิ่ง ทรงจัดตั้งกิจการเสือป่าเพื่อฝึกหัดพลเรือนให้มีความรู้ทางทหาร ไว้เสริมกำลังกองทัพเมื่อชาติบ้านเมืองต้องการ ทรงสถาปนาการลูกเสือสยามเพื่อดำเนินการฝึกอบรมให้กุลบุตรไทยเป็นผู้มีอุดมการณ์เสียชีพดีกว่าเสียสัตย์ และยึดมั่นต่อการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น พระราชกรณียกิจที่สำคัญในการศึกษาคือทรงตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 บังคับให้เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ 7 ปีบริบูรณ์เข้าเรียนหนังสือในโรงเรียนจนอายุครบ 14 ปี หรือจนกว่าจะจบหลักสูตรประถมศึกษาโดยไม่ต้องเสียเงินค่าเล่าเรียน นอกจากนี้ยังทรงสถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอีกด้วย

เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2460 ได้ทรงประกาศสงครามกับประเทศเยอรมัน ออสเตรีย และฮังการี เพื่อรักษาความชอบธรรมระหว่างนานาประเทศ ล่วงกองทัพออกไปร่วมรบในยุโรป เมื่อสงครามสิ้นสุดแล้ว ประเทศไทยได้รับการยกย่องให้มีฐานะและสิทธิเท่าประเทศสัมพันธมิตรทั้งหลาย ได้เป็นสมาชิกองค์การสันนิบาตชาติ และยกเลิกสนธิสัญญาต่างประเทศ เยอรมัน ออสเตรีย และฮังการี ที่ทำให้ไทยต้องเสียเปรียบเรื่องสิทธิสภาพนอกอาณาเขต หรือเรื่อง อำนาจกงสุลกับการจำกัดมิให้ขึ้นอัตราภาษีศุลกากร ที่สำคัญคือเป็นโอกาสให้ประเทศไทยได้เจรจาเรียกร้องขอแก้ไขสนธิสัญญาอันไม่เป็นธรรมเช่นนี้จากนานาประเทศคู่สัญญาได้สำเร็จในเวลาต่อมา

ในการสร้างความสำเร็จให้แก่ชาตินั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเลือกใช้ สหราชอาณาจักรสยามเป็นสื่อ ในการนี้พระองค์จึงทรงจำเป็นที่จะต้องปลูกความรักชาติให้เกิดขึ้นในใจของชาวไทยให้ได้ ทำให้ในรัชสมัยของพระองค์เป็นยุคแห่งการ "ปลูกชาติ" ครั้งใหญ่อย่างไม่เคยมีมาก่อนในประวัติศาสตร์ของชาติไทย พระองค์ได้ทรงทุ่มเทและอุทิศพระองค์ให้แก่งานปลูกชาติอย่างจริงจัง ตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ท่านเต็มไปด้วยเรื่องของการปลูกชาติ เพื่อปลูกให้คนไทยทุกคนขึ้น ต้นขึ้นจากความสงสัยโหลให้มองสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศ ให้มีความสำนึกในหน้าที่ของตนที่พึงมี และพึงกระทำต่อชาติ คำสั่ง และพระมหากษัตริย์อย่างทั่วหน้าเสมอกัน จนมีผู้ถวายพระสมัญญาให้พระองค์ท่านอีกนัยหนึ่งว่าทรงเป็น "พระบิดาแห่งชาติสยาม" /

ก. ปฐมเหตุแห่งการปลูกชาติ

การปลูกชาติครั้งใหญ่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีสาเหตุมาจากสถานการณ์หลายประการ เช่น

1. การเสียดินแดนในสมัยรัชกาลที่ 5

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อันเป็นเวลาทีพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระเยาว์อยู่เต็ม เหตุการณ์ในตะวันออกหรือเอเชียกำลังตกอยู่ในสถานการณ์วิกฤติ ในขณะที่พวกจักรวรรดินิยมอันมี ปอร์ตุเกส ฮอลันดา อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน สหรัฐอเมริกา ฯลฯ เข้ามารุกรานประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย โดยบังคับประเทศต่าง ๆ ให้เปิดการค้าขายกับตน และบีบบังคับด้วยการใช้อำนาจการปราบปรามอย่างทารุณ บางประเทศต้องสูญเสียเอกราช อธิปไตย เพราะขัดขืนไม่ยอมทำการค้าขายด้วย ส่วนประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำเนินพระบรมราชาธิบายอันละเอียดละไม และทรงเล็งเห็นการณ์ไกลจึงได้ใช้นโยบายโอนอ่อนผ่อนปรนด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อการอยู่รอดของประเทศชาติเราต้องเสียดินแดนไปในสมัยรัชกาลที่ 5 คือ

- 1) เสียดินแดนสิบสองจุไทย ให้แก่ฝรั่งเศส พ.ศ. 2431
- 2) เสียดินแดนแม่ฮ่องสอน ให้แก่ฝรั่งเศส พ.ศ. 2436
- 3) เสียดินแดนฝั่งขวาแม่น้ำโขง ให้แก่ฝรั่งเศส พ.ศ. 2445
- 4) เสียดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ให้แก่ฝรั่งเศส พ.ศ. 2449

5) เลียบเคียงดูง ไทรบุรี กสนันตัน ตรังกาบู ในอังกฤษ พ.ศ. 2450
 การเสียดินแดนในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้น ทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า-
 เจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงภัยของประเทศชาติ จึงทรงปลุกคนไทยให้ตื่นตัว เพื่อเตรียมพร้อมต่อเหตุ-
 การณ์ และสถานการณ์รอบประเทศในขณะนั้น

2. สถานการณ์ของโลกกำลังอยู่ในภาวะวิกฤติ และทวีความซับซ้อนมากขึ้น

ในขณะที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวขึ้นครองราชย์นั้น สถาน-
 การณ์ของโลกกำลังอยู่ในภาวะตึงเครียด ประเทศมหาอำนาจล่องฝ้ายกำลังแย่งอำนาจกัน โดย
 พยายามล้มล้างซึ่งกันและกัน และต่อมาเหตุการณ์ได้รุนแรงมากขึ้น จนกระทั่งภายหลังได้เกิด
 สงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งพระองค์ทรงเกรงว่าเหตุการณ์จะลุกลามมาถึงประเทศไทย จึงได้
 ปลุกใจพลเมืองไทยเพื่อเตรียมไว้รับสถานการณ์

3. อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตก

ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นยุคที่วัฒนธรรม
 ตะวันตกกำลังมีอิทธิพลต่อคนไทยเป็นอย่างมาก นับตั้งแต่การติดต่อกับชาติยุโรปเป็นต้นมา ได้มี
 การเปลี่ยนแปลงประเพณีต่าง ๆ หลายอย่าง โดยเฉพาะในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ส่งคนไทยไป
 ศึกษาในประเทศยุโรปทำให้คนไทยมีความรู้ในวิชาการแขนงใหม่ ขณะเดียวกันขนบธรรมเนียม
 ประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ ของชาวตะวันตกก็แพร่หลายตามมาด้วย คนไทยบางส่วนนิยมชมชอบ
 ประเพณีใหม่ ๆ เหล่านั้น แต่มีชนบประเพณี และวัฒนธรรมของชาวตะวันตกหลายอย่างขัดกับประ-
 เเพณีเดิมดั้งเดิมของไทย หากปล่อยให้เขาวงมุ่นหมองพาทันนิยมชมชอบจนลืมประเพณีไทยลืมหืม
 ชาติ ในไม่ช้าชาติไทยก็จะหมดความหมายลง และในที่สุดเอกลักษณ์ของชาติไทยก็จะสูญหายไป
 พระองค์จึงทรงปลุกคนไทยเหล่านี้ให้ตื่นตัวและสำนึกในศักดิ์ศรีของความเป็นไทยของตนยิ่งขึ้น

4. ภัยของประเทศชาติในอนาคต

สาเหตุประการหนึ่งของการปลุกชาติคือ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า-
 อยู่หัวทรงรู้เท่าทันถึงภัยต่าง ๆ ที่จะบังเกิดขึ้นแก่ชาติในอนาคต และภัยนี้มีทั้ง การรุกรานโดยการ
 ทัพ และการรุกรานแบบเงียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยรุกรานแบบเงียบเป็นภัยที่ทำลายความมั่นคงของ
 ชาติลงไปทีละน้อย ๆ โดยสงบ ยากที่คนทั่วไปจะพึงมองเห็นได้โดยถนัด เช่น ภัยอันเกิดจาก

บุคคลต่างตัวต่างแดนเข้ามาทำมาหากินเกาะชุมชุมทางเศรษฐกิจของประเทศ พระองค์จึงทรง
 เติมนให้คนไทยตระหนักถึงภัยอันมี โดยทรงพระราชอัธมย์รับความต่าง ๆ เช่น "อิวแห่งบูรพาพิศ" และ "เมืองไทยจงตื่นเถิด"

5. การระบอบของระบอบมหาชนรัฐ

การที่ประเทศจักรวรรดินิยมมีความเจริญก้าวหน้ากว่ามหาอารยธรรมอื่นและ
 สามารถทำการรบชนะประเทศต่าง ๆ ในเอเชียบางประเทศต้องสูญเสียเอกราช บางประเทศ
 ก็สูญเสียโดยปริยาย บางประเทศรู้เท่าทันเหตุการณ์ ก็พยายามปรับปรุงตัวเองให้เหมาะสมกับ
 สถานการณ์ เหตุการณ์ที่เป็นไปดังกล่าวทำให้ประเทศต่าง ๆ ในเอเชียรับเอาความคิดเห็นทาง
 การเมืองใหม่ ๆ เข้ามา โดยเฉพาะอย่างยิ่งความปรารถนาที่จะมีสิทธิเสรีในการปกครอง
 ตนเอง ดังเช่น ชาวอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกา เคยมีมาก่อน ในยุคนี้ชาว
 เอเชียพากันสนใจการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศสในปี พ.ศ. 2414 และความคิดการปกครองแบบ
 ใหม่มีถูกนำมาขบคิดในประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ด้วยเหตุนี้จึงมีผู้มักใฝ่ในการเปลี่ยนแปลงการ
 ปกครองตามแบบยุโรปความรู้อยู่เกี่ยวกับอิทธิพลและรูปแบบการปกครองแบบตะวันตกนี้ทำให้มีบุคคล
 บางกลุ่ม เริ่มหาทางโค่นล้มราชบัลลังก์เพื่อเปลี่ยนระบอบการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มา
 เป็นระบอบประชาธิปไตยในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กบฏบ็อกเซอร์ ในปี พ.ศ.
 2442 (ค.ศ. 1899) ในจีน และการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นสาธารณรัฐของจีนใน พ.ศ.
 2454 (ค.ศ. 1911) ได้ส่งผลสะท้อนมาถึงเมืองไทย เพราะชาวจีนในประเทศไทยมีเป็น
 จำนวนมาก

6. การปฏิวัติ ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454)

ในปี พ.ศ. 2454 (ร.ศ. 130) บุคคลกลุ่มหนึ่งได้วางแผนปฏิวัติเพื่อ
 โค่นราชบัลลังก์ลัทธิสมบูรณาญาสิทธิราชย์ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้
 คิดการปฏิวัติคนแรกคือ ร.ต. เหยียบยู่ ศรีสรินทร์ กับ ร.ต. จรูญ ษตะเมษ และความคิด
 ได้ขยายวงกว้างออกไปจาก 2 คนเป็น 7 คน และ 30 คน โดยมี ร.อ. ขุนทวยหาญพิทักษ์
 (หม่อมเหล็ง ศรีสรินทร์) เป็นหัวหน้าคณะดำเนินการโดยจะลงมือทำการปฏิวัติในวันที่ ๓๑ พระ -
 พิชัยมัสดียา ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และการปฏิวัติครั้งนี้รุนแรงถึงขั้นจะทำการลอบปลง -
 พระชนม์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขณะที่พระองค์เสด็จกลับจากพระราชวังสนามจันทร์ โดย

รตไฟพระที่นั่งที่สถานีรถไฟบางกอกน้อย แต่แผนการนี้ทุกอย่างล้มเหลว ผู้ก่อการทุกคนถูกจับในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2454 นั้นเอง

เหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำเนิการ "ปลูกชาติ" อย่างรีบด่วนและอย่างจริงจัง ปลูกพลเมืองให้รักชาติบ้านเมือง มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และมีความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ เพื่อความเจริญวัฒนาของประเทศชาติสืบต่อไป

วิธีดำเนิการ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำเนิการปลูกชาติตั้งแต่วาระเริ่มแรกที่เสด็จขึ้นครองราชย์สมบัติ - โดยทรงดำเนินไปพร้อม ๆ กันทั้งสองทางคือ ทางตรง และทางอ้อม

1. "การปลูกชาติ" ทางตรง

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำเนิการปลูกชาติ เพื่อให้คนไทยรักชาติบ้านเมือง มีความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ และมีความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ โดยการสถาปนาเสือป่าขึ้น ได้ประกาศเป็นพระบรมราชโองการ เมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) และตั้งกองเสือป่าขึ้น โดยทำพิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทั้งนี้ด้วยความมุ่งหมายที่จะฝึกหัดข้าราชการพลเรือนทั้งหลาย ให้ได้เรียนรู้วิชาทหารไว้เป็นกำลังช่วยชาติบ้านเมืองในยามสงคราม และในยามสงบก็อาจเป็นกำลังช่วยเหลือราชการในการปราบปรามโจรผู้ร้ายหรือการจลาจลได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังมีพระราชประสงค์ดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

- 1) ปลูกฝังความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์
- 2) ปลูกฝังความรักชาติบ้านเมือง และ การนับถือพระพุทธศาสนา
- 3) ปลูกความสมัครสมานสามัคคีในหมู่คณะ และไม่ทำสายชิ่งกันและกัน

ทั้งนี้ได้มีประกาศเป็นกระแสพระราชปรารภในการตั้งกองเสือป่า ดังนี้

พระราชปรารภ ในการตั้งกองเสือป่า

ด้วยมีพระราชปรารภในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เจ้าอยู่หัว มีพลเรือนบางคนทั้งที่เป็นข้าราชการ และที่มิได้เป็นข้าราชการ มีความปรารถนาจะได้รับความฝึกหัดอย่างทหาร แต่ยังมีโอกาสฝึกหัด เพราะติดหน้าที่ราชการเสียบ้าง หรือเพราะติดธุระอย่างอื่นเสียบ้าง การฝึกหัดเป็นทหารนั้นย่อมมีอุปสรรคเป็นประโยชน์แก่บ้านเมืองอยู่หลายอย่าง ที่เป็นข้อใหญ่ข้อสำคัญก็คือกระทำให้บุคคลซึ่งได้รับความฝึกฝนเช่นนั้นเป็นราษฎรดีขึ้น กล่าวคือ ทำให้ตัวร่างกายและความคิดแก่กล้าในทางเป็นประโยชน์ ด้วยเป็นธรรมชาติของคน ถ้าไม่มีผู้ใดอุปถัมภ์ค้ำชูไว้ก็อาจเสื่อมเสียและความคิดของตนแล้ว ก็มักจะกลายเป็นคนอ่อนแอไป

อีกประการหนึ่งการฝึกหัดเป็นทหารนั้น ทำให้คนรู้วินัย คือฝึกหัดตนให้อยู่ในบังคับบัญชาดี ต่อไปก็จะเป็นคนบังคับบัญชาคนได้ดี จะเป็นนายที่รู้จักน้ำใจผู้อื่น ทั้งเป็นทางส่งล่อนอย่างหนึ่งให้คนมีความยำเกรง ตั้งอยู่ในพระราชกำหนดกฎหมายของประเทศบ้านเมือง ทั้งจะปลุกใจคนให้มีความรู้สึกรักพระเจ้าแผ่นดิน ชาติ และล้าส่นา จนจะยอมล้มชีวิตถวายพระเจ้าแผ่นดิน ฤาเพื่อป้องกันรักษาชาติล้าส่นาของตนได้

การฝึกหัดข้าราชการพลเรือนในทำททหารที่กล่าวมานี้ ไม่ใช่เป็นของที่ทรงพระราชดำริห์เริ่มจะจัดขึ้น ได้ทรงทดลองจัดมาแล้ว เป็นการสำรวจมาแล้ว และได้ทรงสั่งเกิดผู้ที่ได้รับความฝึกหัดล่อนเช่นนี้ไปได้ดีกว่าคนธรรมดา

ด้วยเหตุที่กล่าวมานี้ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกองพลสมัครกองหนึ่งให้ชื่อว่า กองเสือป่า ซึ่งเป็นนามเรียกผู้ล่อตแนมในการสงครามในประเทศสยามมาแต่โบราณ¹

จากการตั้งกองเสือป่าขึ้นนี้ มิได้เป็นประโยชน์แต่เพียงในด้านการปลุกใจพลเมืองให้ตื่นตัวรักษาดีอย่างชานาใหญ่ หรือได้ผลแต่เพียงฝึกวิชาทหารให้แก่พลเรือน เพื่อเตรียมพร้อมไว้สำหรับป้องกันประเทศในยามคับขันเมื่อเกิดสงครามหรือเกิดการจลาจลเท่านั้น

¹ ลูกเสือแห่งประเทศไทย, คณะ. ประวัติการลูกเสือไทย 60 ปี. (พระนคร :

โรงพิมพ์สุริยสารสาทรพรวัว, 2514), หน้า 25-26.

หากแต่ยังได้กลายเป็นแหล่งปลูกความลุ่มลึกซึ่งชั้นอีกด้วย เพราะในกองเสือป่านี้ได้เป็น
 ที่รวมของคนทุกชั้นวรรณะ ไม่เลือกหน้าศักดิ์ตระกูล มีทั้งเจ้านายในพระราชวงศ์ ข้าราชการ
 ฝ่ายทหาร ข้าราชการฝ่ายพลเรือน พ่อค้าคนคบดี และประชาชนทั่วไป ซึ่งก่อให้เกิดการลุ่มลึก
 สันติธรรมผูกพันรักใคร่กลมเกลียวกันขึ้นในระหว่างชนชั้นต่าง ๆ เหล่านี้ และยังเป็นที่แสดงออกซึ่ง
 ความเข้มแข็งประชาธิปไตยโดยไม่รู้สึกรู้สัวอีกด้วย กล่าวคือ นอกจากความผูกพันรักใคร่โดยปราศจาก
 การแบ่งชั้นวรรณะ ดังได้กล่าวมาแล้ว ยังปรากฏว่าในการพระราชทานยศให้แก่บรรดาเสือป่า
 ทั้งหลายนั้น พระองค์ท่านมิได้พระราชทานให้ตามยศข้าราชการที่แต่ละคนดำรงอยู่เช่นปกติ แต่
 ได้ทรงให้ตามความเหมาะสมของแต่ละบุคคล โดยเพ่งเล็งความลุ่มลึกเป็นสำคัญ ฉะนั้นจึงไม่
 เป็นที่น่าสงสัยว่า เมื่อเข้าไปอยู่ในกองเสือป่าแล้ว เจ้านายที่สูงศักดิ์หลายพระองค์ต้องทรงทำความ
 เคารพแก่บุคคลสามัญ

นับว่ากิจการเสือป่าได้บรรลุผลลุ่มลึกดังพระราชประสงค์ทุกประการ จึงเป็น
 ที่น่าเสียดายว่า เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวสวรรคต กิจการเสือป่าก็เลิกร้างไป
 เพราะไม่มีใครเอาใจใส่บำรุง โดยมิได้มีการประกาศยกเลิกใด ๆ ทั้งสิ้น จนถึงวันที่ 27 ตุลาคม
 พ.ศ. 2482 จึงได้มีพระราชบัญญัติให้ทรัพย์สินของกองเสือป่า ตกเป็นของคณะลูกเสือแห่งชาติ พุทธ-
 ศักราช 2482¹ ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ตราออกมาในวันเดียวกันกับพระราชบัญญัติลูกเสือ
 พ.ศ. 2482 จึงมีผลเท่ากับเป็นการประกาศล้มเลิกกองเสือป่าอย่างเป็นทางการโดยปริยาย
 เพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวได้ระบุให้ทรัพย์สินทั้งปวงของกองเสือป่า ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะ
 ลูกเสือแห่งชาติโดยสิ้นเชิง

ทั้งนี้ จะเห็นได้จาก คำปรารภในพระราชบัญญัติฉบับนี้ว่า

"โดยที่สภาผู้แทนราษฎรลงมติว่า ลุ่มควรให้ทรัพย์สินซึ่งได้เก็บรักษาไว้เพื่อ
 ประโยชน์ของกองเสือป่า ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะลูกเสือแห่งชาติ"

ความสำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ปรากฏอยู่ในมาตรา 3 ดังต่อไปนี้

¹ กข. ศร. 36.7/31, "เรื่องโอนสมบัติเสือป่าเป็นของลูกเสือ". 8 มกราคม

"มาตรา 3 บรรดาทรัพย์สินทั้งสิ้นรวมตลอดทั้งสินทรัพย์และหนี้สิน เกี่ยวเนื่องกับทรัพย์สินนั้น ซึ่งได้เก็บรักษาไว้เพื่อประโยชน์ของ "กองเสือป่า" ซึ่งปรากฏตามประกาศกระแสพระบรมราชโองการ ลงวันที่ 1 พฤษภาคม รัตนโกสินทร์ศก 130 ว่าได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ตั้งขึ้น ให้ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของคณะเสือแห่งชาติ"

กิจการเสือป่า อันสืบเนื่องในสมัยรัชกาลที่ 6 จึงมีอันสิ้นสุดลงตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา

"การปลุกชาติ" ทางอ้อม

วิธีการปลุกใจชนชาวไทยให้เกิดความรักชาติบ้านเมืองทางอ้อมนั้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริพระทัยประพันธ์ต่าง ๆ มากมาย บทพระราชนิพนธ์ต่าง ๆ ของพระองค์ที่ผ่องแผ้ว ร้อยแก้ว ร้อยกรอง บทความสั้น ๆ สำนวนยาว บทเพลง บทละคร พระบรมราชาโวยาท ฯลฯ ซึ่งพระราชดำริเหล่านี้จะปลุกฝังสำนึกชาตินิยมให้แก่พลเมืองไทยโดยมีจุดมุ่งหมายต่าง ๆ กัน บทพระราชนิพนธ์ล้วนแต่มีคุณค่าต่อส่วนรวมของชาติทั้งในด้านวรรณคดีและในทางดำเนินรัฐประศาสน์นโยบาย กล่าวคือ สามารถใช้บทพระราชนิพนธ์เหล่านี้ เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างจิตใจของประชาชนชาวไทยได้เป็นอย่างดีตลอดมาทุกยุคทุกสมัยไม่เฉพาะแต่รัชสมัยของพระองค์ท่านเท่านั้น หากยังสามารถใช้การได้ตลอดไปอีกด้วย

ตัวอย่างของบทพระราชนิพนธ์เหล่านี้ ที่เป็นบทความยาว ๆ หลายตอนติดต่อกันก็ได้แก่ ปลุกใจเสือป่า เทศนาเสือป่า เมืองไทยจงตื่นเถิด ยิวแห่งบูรพาคิด ฯลฯ ที่เป็นบทละครก็ได้แก่ หัวใจนักรบ พระร่วง ฯลฯ ส่วนที่เป็นบทกวีเพลงนั้นก็มีอยู่มากมาย และหลายบทได้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายในปัจจุบัน ดังตัวอย่างบางตอนของพระราชนิพนธ์ คำขวัญเสือป่า ลีลามมานูลี ภาอิตม์กรบโบริาณ และบทเพลงรักชาติบ้านเมือง

คำขวัญเสือป่า

แม้หวังตั้งสงบ

จงเตรียมรบให้พร้อมสรรพ

ศัตรูกล้ามาประชัน

จะอาจลุ้รูปุลาย

ส่วยามมานุสสติ

1. รักชาติ จงคิดน้อม	รักดี ทำนมา
รักชาติ กอบกระบิย์	แนวไว้
รักคำล้น กอบบุญตริ	สู่จริต ถ้วนเทอญ
รักศักดิ์ จงคิดให้	โลกช้อง สรรเสริญ
2. ยามเดินยั้งน้อม	กะมล
รำลึกถึง เทศตน	อยู่ยั้ง
เป็นรัฐระมณฑล	ไทยอยู่ สราญฮา
ควรถนอมแน่นตั้ง	อยู่เพียงอวลาน
3. ไครรานไครรุกตัว	แตมไทย
ไทยรบจนสุดใจ	ขาดคืน
เสียเนื้อเสื่อทล้งไหล	บดมลละ ลันแล
เสียชีพไปเสียลัน	ชอก้อง เกียรติงาม
4. หากล้นามยังอยู่ยั้ง	ยบยง
เราก็เหมือนอยู่คง	ชีพด้วย
หากส่วยามพินาศลง	ไทยอยู่ ใต้ฎา
เราก็เหมือนมอตม้วย	หมดสิ้นลฤลไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร ราม ป.ร.

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันเสาร์ที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2461

ภาชิตนักรบโบราณ

พระราชานิพนธ์นี้ทรงแปลและถ่ายถอดมาจากภาชิตนักรบโบราณของฝรั่ง เค็ล

มีอยู่ด้วยกันทั้งหมด 11 บท แต่เป็นที่รู้จักกันดีในปัจจุบันเพียงบทเดียว ดังนี้

มะโนมอบพระผู้	λεύลลวรรค์
แขนมอภวายทรงธรรม์	เทอดศหล้า
ดวงใจมอบเมื่อยวิญ	และแม่
เกียรติศักดิ์รักของข้า	มอบไว้แกตัว

บทรักชาติบ้านเมือง

พระราชนิพนธ์บทนี้ทรงให้ชื่อว่า "บทรักชาติบ้านเมือง" เป็นพระราชนิพนธ์ที่ร้องกันแพร่หลายในทำนองไทย เดิมมาช้านาน ต่อมาภายหลังได้ทรงแก้ไขอีกบ้างเล็กน้อย แล้วพระราชทานให้เป็นบทร้องของ เลือป่า ซึ่งมีเนื้อร้องอยู่ ดังนี้

พัดชา

เราณีเกิดมา แล้วชาติหนึ่ง	ควรคำนึงถึงชาติคำล้นา
ไม่ควรให้เสียที่ที่เกิดมา	ในหมู่ประชาชาวไทย
แม้ใครตั้งจิตรักตัว	จะม่วนอนมิ่งอยู่ไหน
ควรจะรักนอกรัณใจ	เพื่อให้พร้อมพร้อมทั่วตน
ชาติใดใครรักลุ่มครลุ่มาน	จะทำกาละสิ่งใดก็ไรผล
แม้ชำตียบ่อยยับฮับจน	บุคคลจะสุขอยู่อย่างไร ฯ

สร้อย เพลง

ใครมา เป็นเจ้า เข้าครอง	คงจะต้องบังคับฮับไล่
เคี้ยว เอิญ เข็นสำกร่าไป	ตามวิสัย เฮง เฒ่าเป็นนาย
เขาจะ เห็นแก่หน้าคำฮื่อ	จะนับถือพงศ์พันธุ์นั้นอย่าหมาย
ไหนจะต้อง เหนื่อยยากลำบากกาย	ไหนจะอายุทั่วทั้ง โลก ฯ

ฝรั่งร่าแท้

เราจะนินชวนกันล่าวา มิรักดี	จงรักร่วมชาติคำล้นา
ยอมตายไม่เสียดายฮิวา	เพื่อรักษา อิสรระณะไทย
ลุ่มานลุ่มาคคีให้ต้อย	จะสู้ศึกศัตรูทั้งหลายได้
ควร คิดคำนงจจใจ	เป็นไทยจนสิ้นดินฟ้า ฯ

นี่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของบทพระราชนิพนธ์ปลุกใจ ที่ได้แพร่หลายเป็นที่รู้จักกันดีมาถึงทุกวันนี้ เท่านั้น ยังมีพระราชนิพนธ์อื่น ๆ อีกมากมายที่ได้แพร่หลายในปัจจุบันแต่ในอดีตได้มีส่วนในการปลุกชาติให้คนไทยได้เกิดความรู้สึกและรู้หน้าที่ของการ เป็นพลเมืองไทย ตลอดรัชสมัยของพระองค์

ความเป็นมาของการลูกเสือ

การลูกเสือได้กำเนิดขึ้นเป็นแห่งแรกของโลกที่ประเทศอังกฤษ เมื่อ พ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908)¹ โดย พลโท ลอร์ด เบเดน เพทเวลล์ (Lord Baden Powell) ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับการลูกเสือได้เกิดขึ้นในส่วนตัวก่อนที่ท่านจะได้ปฏิบัติกรต่าง ๆ อันเป็นผลทำให้เกิดกิจการลูกเสือ เช่น การทดลองแผนการต่าง ๆ ด้านทหาร การฝึกหัดคนเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ในกองทัพ ทั้งนี้เพราะในวัยเด็กท่านชอบการผจญภัย การเดินทางพเนจรทั่วไป ท่านสำรวจส่วนต่าง ๆ ของประเทศโดยการเดินเรือ ศึกษาสภาพภูมิประเทศ ศึกษาชีวิตสัตว์ต่าง ๆ การเดินทางโดยอาศัยดวงดาว เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ท่านได้แสดงออกถึงการเป็นผู้เฝ้าในการออกตระเวนในวัยเด็กกับบุคคลอื่น ๆ และจากประสบการณ์ในวัยเด็กนี้เองต่อมาภายหลังได้มีส่วนช่วยกระตุ้นให้ท่านประสบความสำเร็จในการหาวิธีฝึกหัดยุวชนทหารที่ท่านรับผิดชอบ

มูลเหตุจริงใจสำคัญที่ทำให้ เบเดน เพทเวลล์ สัตตั้งกองลูกเสือขึ้นมาก็คือ เมื่อ พ.ศ. 2442 ท่านได้ไปปฏิบัติหน้าที่ผู้บัญชาการรักษามือง เมคคิง (Mafeking) ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ ตลอดสงครามกับพวกบัวร์ (Boer War) ครั้งนั้น ท่านมีทหารเพียง 2 กองพัน ต้องทำการสู้รบกับพวกศัตรู ซึ่งมีกำลังมากกว่าถึง 3 เท่า ท่านได้ใช้กลอุบายโดยวิธีต่าง ๆ เพื่อรักษาเมืองไว้ เช่น ตัดป้ายอันตรายว่ามีลูกกระเบิดฝังไว้รอบเมือง ทำไฟฉายเคลื่อนที่ โดยใช้ตะเกียงไฟแก๊สตั้งไว้ในกระป๋องนมปังเปิดเพียง 2-3 นาที แล้วย้ายที่ทำให้พวกบัวร์เข้าใจว่าเมืองเมคคิงมีไฟฉายมากมาย และให้ทหารทำท่าเหมือนปืนขำมรั้วลวดหนามทั้งที่ไม่มีลวดหนามเลย นอกจากนี้ยังได้สัตตั้งกองทหารเด็กขึ้นหน่วยหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ล่อแถม ผู้สื่อข่าวลวดตระเวน

¹Gilcraft, Pseud. Boy Scouts. London : (Arthur Pearson Ltd., 1930, p. 11

²Ibid., p. 13.

และรับใช้งานในแนวหลัง เช่น ทำครัว บริการต่าง ๆ ปรากฏว่าได้ผลดีเป็นอันมาก เด็กเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ได้ดีมาก ท่านสามารถรักษาเมืองไว้นี้ได้ทั้ง 217 วัน ซึ่งมืองงอทักใหญ่ไปช่วย และสงครามครั้งนี้เอง ท่านได้รับยกย่องจากประชาชนทั่วจักรภพอังกฤษว่า เป็นวีรบุรุษในการที่สามารถป้องกันเมืองเมพิคิงไว้นี้ได้เป็นเวลาถึง 7 เดือน

เมื่อ เบเทม เพาเวลล์ ปลดประจำการเป็นนายทหารกองหนุนในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2450 ท่านได้วางแผนที่จะฝึกอบรมเด็กตามแนวความคิดที่มีอยู่ ซึ่งเป็นการฝึกแบบกิจกรรมกลางแจ้ง และได้ทดลองอบรมเด็ก (Boy Scout) กองแรกโดยนำเด็กชายที่มีวัยแตกต่างกันและผู้ใหญ่ร่วม 25 คนไปอยู่ค่ายพักแรมที่เกาะบราวน์ซี (Brownsea Island)¹ เป็นเวลา 9 คืนตั้งแต่คืนวันที่ 31 กรกฎาคม จนถึงวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2450 และการทดลองของท่าน สรุปลงออกมาได้รับความสำเร็จตามความมุ่งหมาย คือ

1. การจัดแบ่งเด็กออกเป็นหมู่ ๆ ละ 5 คนโดยให้เด็กที่อาวุโสของแต่ละหมู่เป็นนายหมู่รับผิดชอบอย่างเต็มที่ในเรื่องความประพฤติและการปฏิบัติของเด็กที่อยู่ในหมู่ของคนที่ในค่ายและในสนามได้ผลดีมาก ในทางปฏิบัติระบบหมู่เป็นวิธีการที่ถูกต้องในการฝึกอบรมเด็ก
2. เด็กทุกคนไม่ว่าจะมาจากครอบครัวมีฐานะเช่นไร ต่างชอบการอยู่ค่ายพักแรมและ กิจกรรมกลางแจ้ง
3. วิธีที่ได้ผลดีที่สุดในการศึกษาวิชาลูกเสือคือการปฏิบัติจริง และโดยการ เล่นเกม
4. ถ้ามอบหมายงานใดให้เด็กทำโดยเชื่อในเกียรติของเด็ก เขาจะพยายามทำงานนั้นอย่างดีที่สุด²

¹ John S. Wilson, Scouting Round the World, London : Tonbridge Printer Ltd., 1959, p. 14.

² บัณฑิต บุญยาชม, "พระราชประวัติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดลูกเสือไทย" ใน เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาผู้กำกับลูกเสือวิสามัญชั้นความรู้เบื้องต้น, กมล ชูทรัพย์, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ราชบัณฑิต, 2527), หน้า 84.

ลอร์ด เบเทิน เพาเวลล์ ได้เขียนหลักการทดลองอยู่ที่ค่ายที่เกาะบราวน์ซี เป็นหนังสือชื่อ Scouting for Boys ขึ้นในปี พ.ศ. 2451 (ค.ศ. 1908)¹ หนังสือเล่มนี้ ได้รับความนิยมนอย่างมาก ท่านได้เดินทางไปเพื่อชี้แจงเรื่องการลูกเสือในสถานที่ต่าง ๆ ทั่ว อังกฤษ หลังจากก่อตั้งกองลูกเสือครั้งแรกในปี พ.ศ. 2451 แล้ว ท่านได้จัดตั้งลูกเสือสมุทร (Sea Scouts) ในปี พ.ศ. 2452 จัดตั้งลูกเสือหญิง (Girl Scouts) ในปี พ.ศ. 2453 จัดตั้งลูกเสือสำรองสำหรับเด็กอายุ 8-11 ปี ในปี พ.ศ. 2459 และจัดตั้งลูกเสือวิสามัญ (Rover Scouts) ในปี พ.ศ. 2462² ต่อมาปี พ.ศ. 2462 ได้เปิดศูนย์ฝึกอบรมลูกเสือที่ กิลเวลล์ ปาร์ก (Gilwell Park) และปี พ.ศ. 2463 ได้มีการชุมนุมลูกเสือโลกครั้งแรก ที่โอสมเปีย กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ และมีการเปิดประชุมผู้แทนลูกเสือนานาชาติ ซึ่งครั้ง นี้ท่านได้รับเลือกให้เป็นประมุขคณะลูกเสือโลก และการลูกเสือได้เจริญแพร่หลายออกไปทั่วโลก โดยเริ่มขยายตัวไปยังประเทศต่าง ๆ ในจักรภพอังกฤษ คือ แคนาดา ออสเตรเลีย และ นิวซีแลนด์ ในปี พ.ศ. 2451 และอินเดียใน พ.ศ. 2451 และอินเดียใน พ.ศ. 2452 ประเทศ ฮิสเป็นประเทศแรกซึ่งอยู่นอกจักรภพอังกฤษที่ตั้งกองลูกเสือขึ้นในปี พ.ศ. 2452 และในปี พ.ศ. 2453 มิส เตอร์วิลเลียม บอยซ์ เจ้าของโรงเรียนในฮิวาโกได้จัดตั้งกองลูกเสือในสหรัฐอเมริกา³

ส่วนในยุโรปและทวีปอื่น ๆ กิจกรรมลูกเสือได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาคณะลูกเสือไทย ขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454

พระราชประสงค์ในการตั้งกองลูกเสือ

กิจกรรมลูกเสือไทย ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 โดยพระกรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ โดยพระองค์มี

¹ John S. Wilson, Scouting Round the World, London : Tonbridge Printers Ltd., 1959, p. 14.

² Ibid., p. 15.

³ กมล ชูทรัพย์, "ภูมิหลังของกองลูกเสือ" ใน เอกสารประกอบคำบรรยายวิชา ผู้กำกับลูกเสือวิสามัญ ชั้นความรู้เบื้องต้น, กมล ชูทรัพย์, บรรณาธิการ. (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ราชทัณฑ์, 2527), หน้า 139.

พระราชประสงค์ที่จะอบรมคนไทยให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ คำล้นา พระมหากษัตริย์ และมีความสามัคคีในหมู่คณะ ไม่คิดที่จะทำลายซึ่งกันและกัน ทั้งนี้เพื่อให้ชาติไทยดำรงเอกราชเป็นไทยได้ล้นนาม

พระองค์ทรงตระหนักพระราชหฤทัยที่ว่า หากพระองค์จะทรงตั้งกองลูกเสือขึ้นเพื่ออบรมตามพระราชประสงค์แล้ว อาจมีอุปสรรคขัดขวางในการดำเนินงานของพระองค์ เพราะไม่มีผู้ใดที่จะเข้าใจในพระราชปณิธานของพระองค์ ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใหญ่ได้เข้าใจพระราชประสงค์ของพระองค์ จึงได้ทรงตั้งกองเสือป่าขึ้นเมื่อ วันที่ 6 พฤษภาคม ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) โดยให้ข้าราชการสมัครเป็นเสือป่าก่อน แล้วจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งกองลูกเสือขึ้น โดยมีพระราชปราชญ์ในการคัดเลือกตั้งกองลูกเสือปรากฏอยู่ในคำปราชญ์ของข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือฉบับแรก ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม ร.ศ. 130 (พ.ศ. 2454) ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระมยุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้ทรงดำรงพระยศเป็นนายกองใหญ่ในกองเสือป่า ทรงพระราชดำริเห็นว่า กองเสือป่าได้ตั้งขึ้นเป็นหลักฐานแล้ว พอจะเป็นที่หวังได้ว่า จะเป็นผลดีตามพระราชประสงค์ แต่ผู้ที่เล่นเสือป่าต้องเป็นผู้ที่นับว่าเป็นผู้ใหญ่แล้ว ฝ่ายเด็กชายที่ยังอยู่ในปฐมวัย ก็เป็นผู้ที่สมควรจะได้รับความฝึกฝน ทั้งในส่วนร่างกายและในล้นใจให้มีความรู้ในทางเสือป่าเพื่อว่าเมื่อเติบโตใหญ่ขึ้นแล้วจะได้รู้จักหน้าที่ ซึ่งผู้ชายไทยทุกคนควรจะประพฤติให้เป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมือง อันเป็นที่เกิดเมืองนอนของตน และการฝึกฝนปลูกใจให้คิดถูกเช่นนี้ ต้องเริ่มฝึกฝนเสียแต่เมื่อยังเยาว์อยู่ เปรียบเหมือนไม้ที่ยังอ่อนจะตัดไปเป็นรูปอย่างใดก็เป็นไปได้ง่ายและงดงาม แต่ถ้ารอไว้จนแก่เสียแล้วเมื่อจะต้องตัดก็ต้องเข้าไป และมักจะหักล้นได้ในขณะที่ตัด ดังนี้สันไต สันตานคนก็สันนั้น

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้คัดเลือกตั้งกองลูกเสือขึ้นตามโรงเรียนและล้นถานที่อันสมควร และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีกำหนดข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือดังต่อไปนี้¹

การล้นาปนากองลูกเสือไทย

หลังจากที่ได้ตราข้อบังคับลักษณะการปกครองลูกเสือออกมาแล้ว เพื่อให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ที่ปรากฏอยู่ในหมวดที่ 2 ว่าด้วยการปกครอง

¹ลูกเสือแห่งประเทศไทย, คณะ. ประวัติการลูกเสือไทย 60 ปี, หน้า 64-65.

ข้อที่ 5 ให้มีสภากรรมการกลางตั้งในกรุงเทพฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นประธานนายก ถ้าจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งผู้ใดไว้วางพระราชฤทัยเป็นประธานนายกแทนพระองค์ก็ได้ ให้ผู้ตรวจการใหญ่เป็นอุปนายกกับให้มีเลขาธิการ 1 และกรรมการอีกตามสมควร สิ้นแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งขึ้น สภากรรมการกลางมีหน้าที่บังคับบัญชาวินิจฉัย และดำริกิจการทั้งปวงที่เกี่ยวข้องด้วยลูกเสือ เพื่อให้การดำเนิการไปเป็นระเบียบเรียบร้อยสมพระราชประสงค์

พระองค์จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งสภากรรมการกลางขึ้น โดยได้ทรงพระกรุณาเข้ารับตำแหน่งหน้าที่เป็นประธานนายกแห่งสภากรรมการกลางด้วยพระองค์เอง กับได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ ส้มเตี๊ญพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาตำราจราชานุภาพ ซึ่งขณะนั้นยังทรงดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ และกำลังดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยอยู่ เป็นผู้ตรวจการใหญ่และเป็นอุปนายกด้วย กับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาบุรีนวรราชบุรี เป็นเลขาธิการ และเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี ซึ่งขณะนั้นรับตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงธรรมการเป็นกรรมการ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2457 พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาตำราจราชานุภาพ กราบถวายบังคมลาพักราชการ จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ เจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี (ม.ร.ว. เปีย มาลากุล) เข้ารับตำแหน่งแทนสืบต่อมา จนถึงเวลาท่านผู้พี่ป่วยหนัก จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาไพศาลศิลปศาสตร์ (รื่น ศยามานนท์) ต่อมาได้เลื่อนขึ้นเป็น พระยาราชนกุลวิบูลย์ภักดี (พริยพาหะ) อธิบดีกรมศึกษาธิการเข้ารับตำแหน่งแทนตั้งแต่วันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2457 และได้ดำรงตำแหน่งนี้ตลอดมาจนสิ้นรัชสมัย¹

ต่อจากตั้งสภากรรมการกลางและผู้ตรวจการใหญ่แล้ว เพื่อให้กองลูกเสือได้ตั้งขึ้นโดยเร็วในมณฑลกรุงเทพฯ อันเป็นมณฑลราชธานี เพื่อจะได้เป็นตัวอย่างแก่มณฑลอื่น ๆ ต่อไป จึงได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีสภากรรมการประจํามณฑลกรุงเทพฯ ขึ้นในอันดับต่อมา โดยได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เสนาบดีกระทรวงนครบาลเป็นประธานนายก

¹ รายงานการลูกเสือแห่งกรุงสยาม ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2459 (พระนคร : โรงพิมพ์โรงพิมพ์พรพรรณนากร, 2459), หน้า 2-3.

กองลูกเสือแห่งแรกในประเทศไทย

กองลูกเสือแห่งแรกในประเทศไทยตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง¹ (โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัยในปัจจุบัน) ได้นามว่า "กองลูกเสือกรุงเทพฯ ที่ 1" ทรงเอาเป็นพระราชมุขระในการอบรมสั่งสอนตลอดจนการดำเนินงานโดยทั่ว ๆ ไป เพื่อเป็นแบบอย่างแก่โรงเรียนอื่น ๆ

ต่อมาเมื่อวันเสาร์ที่ 2 กันยายน พ.ศ. 2454 ได้พระราชทานพระราชมุขระให้กองลูกเสือโรงเรียนมหาดเล็กหลวงกองนี้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ สโมสรสถานเสื่อป่า ณ โถกานั้นผู้กำกับได้ฝึกหัดลูกเสือถวายตัว และลอบข้อมความรู้อตามที่ได้ทรงพระราชดำริสำหรับสั่งสอนเสื่อป่าและลูกเสือ และได้พระราชทานนามกองลูกเสือโรงเรียนมหาดเล็กนี้ว่า "กองลูกเสือหลวง" ดังปรากฏในจดหมายเหตุนั้นวัน ร.ศ. 130 เดือนกันยายน ดังนี้

กองกรุงเทพฯ รับธง และกองลูกเสือหลวงเฝ้า วันเสาร์ที่ 2 - วันนี้บ่ายเป็นวันที่เสื่อป่ามณฑลกรุงเทพฯ เฝ้าถวายตัวเป็นครั้งแรก และกองลูกเสือหลวงก็ได้มาเฝ้าในวันนี้เป็นครั้งแรกเหมือนกัน เดินตรวจแถวลูกเสือและเสื่อป่ากองกรุงเทพฯ ตลอดแล้ว ได้ให้ธงประจำกองมณฑลกรุงเทพฯ เจ้าพระยามรราชบุรุษผู้บังคับกองรับธงแล้ว เดินธรม่านแถวไปเข้าประจำหัวแถว แล้วกองกรุงเทพฯ เดินไป การฝึกหัดของกองนี้เห็นว่าเรียบร้อยควรชม เพราะตั้งมาแล้วก็ไม่มานานนัก และมีสมาชิกเหยียบพัน

ฝ่ายกองลูกเสือนั้น ในมณฑลกรุงเทพฯ พึ่งตั้งขึ้นที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเป็นที่ 1 ก็มีลูกเสือได้ถึง 60 เศษ การฝึกหัดสั่งสอนก็เรียบร้อยน่าชื่นใจ

ต่อมาในวันที่ 16 กันยายน ค่ำเดือนกันยายน ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานธงรูปพระมหามงกุฎแก่กองลูกเสือหลวงกองนี้ ซึ่งได้ตามเสด็จพระราชดำเนินประพาสพระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม เมื่อวันที่ 3 กันยายน พ.ศ. 2454 (ร.ศ. 130) โดยนายหมู่โท หลวงอภิรักษ์ราชฤทธิ อาจารย์โรงเรียนมหาดเล็กหลวงเป็นผู้รับพระราชทาน

จำนวนลูกเสือเมื่อแรกตั้ง

กิจการลูกเสือได้แผ่ขยายออกไปอย่างรวดเร็ว เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2454 มีลูกเสือที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง 63 คน โรงเรียนล้วนกุลหลายวิทยาลัย 84 คน โรงเรียน

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

เทพศิรินทร์ 39 คน และโรงเรียนปทุมคงคา 60 คน รวม 246 คน ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ ปีเดียวกัน มีกองลูกเสือเพิ่มขึ้นเป็น 65 กอง มีลูกเสือทั้งหมด 2,688 คน ทั้งนี้เฉพาะมณฑล กรุงเทพฯ เท่านั้น ตามมณฑลอื่นยังไม่ได้ตั้งกองลูกเสือขึ้น

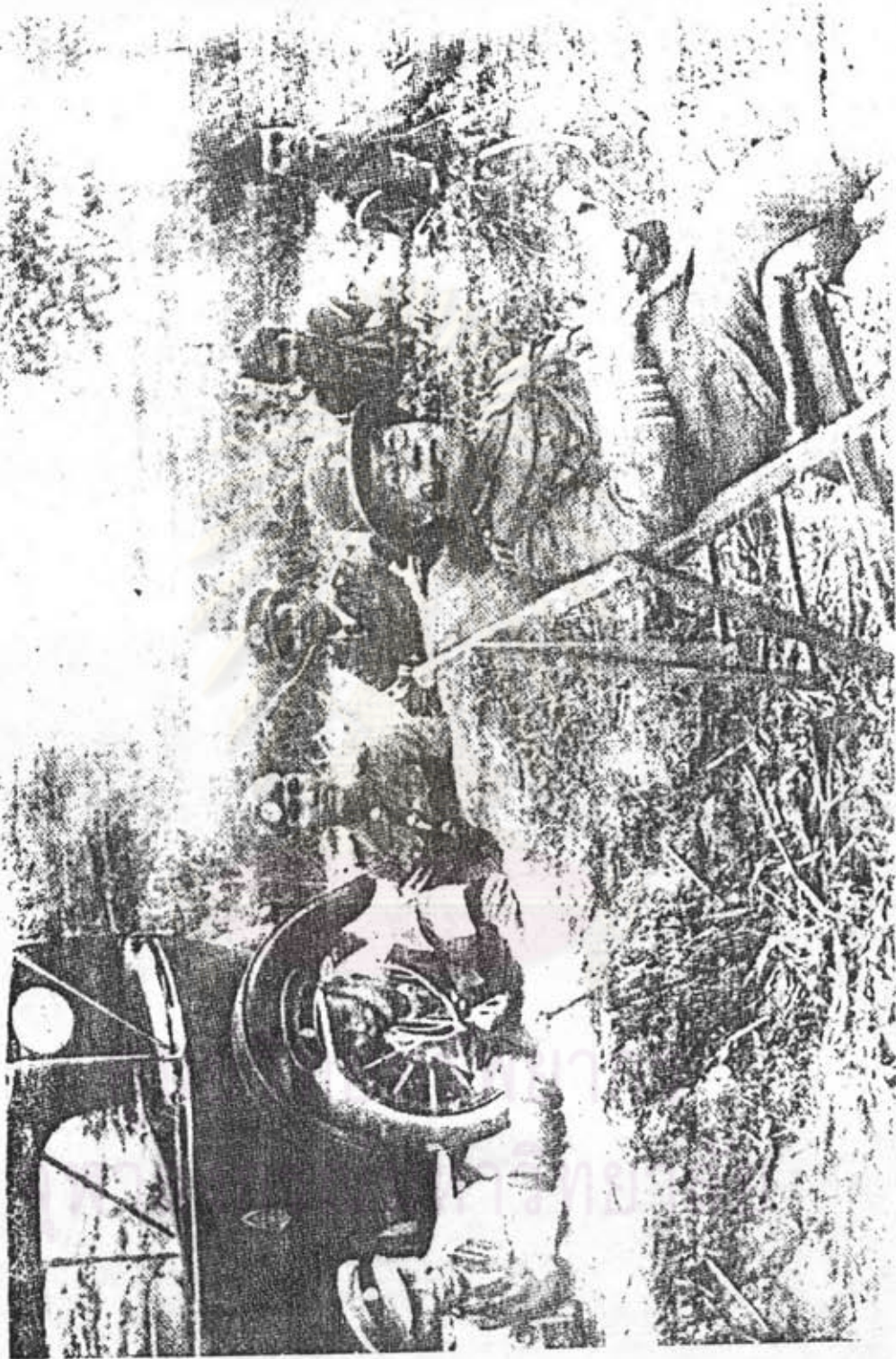
ในปี พ.ศ. 2455 ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ ถวายพระนามว่า บดินทรเดชากรมมหาดไทย ทรงแนะนำวิธีการฝึกหัดส่งล่องลูกเสือไปยังลุ่มหเทศาภิบาลมณฑลต่าง ๆ เพื่อดำเนินการฝึกหัดอบรมเด็กและตั้งกองลูกเสือขึ้น และโปรดเกล้าฯ ให้ลุ่มหเทศาภิบาล เป็นสภานายกกรรมการจัดการลูกเสือประจำมณฑล กิจการลูกเสือได้เจริญรุ่งเรืองมาตลอดรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ภายหลังที่พระองค์สวรรคตแล้ว พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงรับตำแหน่งองค์สภานายก สภากรรมการกลางจัดการลูกเสือแห่งสยามสืบต่อมา กิจการลูกเสือได้ดำเนินมาด้วยความราบรื่น จนกระทั่ง พ.ศ. 2478 ภายหลังประเทศไทยได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบราชาธิปไตยมาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว กิจการลูกเสือเริ่มเปลี่ยนใหม่ เครื่องแบบลูกเสือทั้งเหล่าเสนาและลุ่มทรเหล่าก็คล้ายเครื่องแบบทหารบก ทหารเรือ และต้องหยุดลงตลอดระยะเวลาสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยมีกิจการยุวชนทหารเข้ามาแทนที่

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้เสี่ริจสิ้นแล้ว กิจการลูกเสือได้รับการฟื้นฟูใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยรัฐบาลได้ตราพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2490 ขึ้นมา ทำให้กิจการลูกเสือมีบทบาทและดำเนินการเรื่อยมา แต่ยังไม่เจริญเท่าที่ควร จนกระทั่งปี พ.ศ. 2507 ได้มีการเปลี่ยนแปลงกิจการลูกเสือใหม่เพื่อให้เข้ามาตรฐานลูกเสือสากล รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2507 ขึ้น โดยจัดระบบปกครองแบบกระจายอำนาจการปกครองออกไปยังส่วนภูมิภาคขึ้นตรงต่อคณะกรรมการบริหารลูกเสือแห่งชาติ ยิ่งกว่านั้นยังจัดให้มีการประชุมสภาลูกเสือแห่งชาติเป็นการประจำปีละหนึ่งครั้ง โดยให้จังหวัดต่าง ๆ ส่งผู้แทนมาร่วมประชุมเพื่อปรึกษาหารือปรับปรุงกิจการลูกเสือให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไป

ภาพพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงทอดพระเนตรการซ้อมรบเสือป่าและลูกเสือ